

WELKOMSTWOORD DODENHERDENKING 4 mei 2019 – door Voorzitter (Comite Bevrijding en Herdenkingen Weert) Lex Spee

Luitenant-kolonel, veteranen, aangetreden militairen, genodigden, geachte aanwezigen namens het gemeentebestuur van Weert en het Comité Bevrijding en Herdenkingen heet ik u vanavond van harte welkom op de jaarlijkse Dodenherdenking in onze stad.

A traditional warm word of welcome, at this Remembrance to our guest from the United Kingdom: Mr. John Swanson. Dear John, as you know at this evening, after the official Remembrance, the Wapenbroeders also commemorate your father, flying officer John Stewart Robert Swanson, and three members of his crew, who died in Weert around the Maaseikerweg on mission at the twenty-third of September 1944. Thank you for coming, every year in May and September.

De Tweede Wereldoorlog is een moreel kompas geworden. Velen zijn gefascineerd door de morele dilemma's van deze oorlog. Het jaarthema van 2019 luidt: **In vrijheid kiezen**. Het thema **In vrijheid kiezen** beperkt zich niet tot kiesrecht alleen. Iedere dag weer kunnen we in Nederland, uiteraard binnen de regels van de wet, doen en laten wat we willen. We leven in een vrij land, mogen over van alles en iedereen een mening hebben en bepalen zelf wat goed voor ons is.

In de Tweede Wereldoorlog kon elke keuze gevolgen hebben voor je eigen veiligheid of die van familie, vrienden en bekenden. 'Wat zou ik doen in zo'n situatie?', is de vraag die menigeen zich stelt als hij aan deze oorlog denkt. Onze keuzes staan echter niet los van de wereld waarin we leven. De vrijheden van de een kunnen de onvrijheden van de ander betekenen.

De Tweede Wereldoorlog is tot op heden het meest gruwelijke wat de wereld heeft meegemaakt. Een systematische moord op Joden, Roma en Sinti, Jehova getuigen, homoseksuelen en gehandicapte mensen. Gewoon om wie ze waren.

Daarom graag straks uw aandacht voor Sheila Meinhardt die het verhaal van de Sinti-gemeenschap zal vertellen. U kunt over dit onderwerp ook de expositie 'Nooit Bevrijd!' bezoeken in het bibliocenter in Weert.

Een paar jaar geleden bedacht het Comité de waarde(n) van het persoonlijke verhaal. We wilden aldus de namen die vermeld staan op de gedenkstenen voorzien van een beeltenis met een verhaal. Via een verhaal leven zij allen immers door in onze herinnering.

We hebben ons ook afgevraagd: Hoe kunnen we –jonge- mensen bewust maken van het belang van vrijheid? Wat betekent vrijheid vandaag de dag?

Tot op heden koos het Comité voor twee persoonlijke verhalen tijdens de Dodenherdenking. Echter, gezien het feit dat verzetsleider Frans Nies een zeer grote en zeer belangrijke rol in het verzet in Weert speelde wilden we de persoonlijke verhalen vanavond beperken tot één.

Wij zijn ook zeer vereerd dat mevrouw Annemie Beukers-Nies vanavond het persoonlijke verhaal van haar vader met ons wil delen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om het verhaal van onze hoofdpersoon kort in een historische context te plaatsen.

In Weert waren naar schatting 2000 onderduikers die met regelmaat verplaatst moesten worden. Zowel de Landelijke Organisatie (LO) als medewerkers van de Heidemaatschappij waren actief bij de hulp aan deze mensen. Er was eveneens een organisatie die piloten hielp terug te keren naar geallieerd gebied, Luctor et Emergo genaamd. De organisatie stond onder leiding van priester-leraar Brummans die op het Bisschoppelijk College werkte.

De kracht en de waarde van het verzet in Weert kenmerkte zich door geweldloos, humanitair verzet en daarbij horende werkwijzen en verbindingen. Het was weinig spectaculair en dit was ook nodig om de humanitaire doelstellingen van het verzet te realiseren.

Wie was Frans Jozef Peter Nies en wat was zijn rol in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in Weert?

Frans Nies was de oudste zoon van timmerman/aannemer Félix Nies en Anna Held. Aanvankelijk leek hij in de voetsporen van zijn vader te treden nadat hij op de ambachtsschool zijn timmermans-, en vervolgens zijn aannemersdiploma behaalde. Hij begon echter een begrafenisonderneming. Tijdens de mobilisatie was hij dienstplichtig sergeant en deed aldus ook veel militaire ervaring op die hem bij het verzetswerk van pas kwam.

Nies bleek te beschikken over organisatorisch talent en bestuurlijke kwaliteiten. Op jonge leeftijd was hij onder meer hoofdleder van 'De Jonge Wacht' en voorzitter van 'De Jonge Middenstand'. Door deze talenten en zijn contacten met kerkelijke en burgerlijke instanties kwam hij in het verzet van Weert terecht.

Vanaf mei 1943 wist de LO in Weert door Frans Nies – zijn schuilnaam was 'Peters'- en mej. Marie-André Hermans al vlog een duikorganisatie te organiseren. Men ging op zoek naar onderduikadressen. Frans Nies vervulde zijn taak bedachtzaam, zeer bekwaam en toegewijd. Hij stond bekend als een bescheiden, sociaal bewogen en uitstekend leider. Hij wist veel onderduikadressen en geld te werven om onderduiken te kunnen financieren. Het was een groot voordeel dat hij zich als begrafenisondernemer gemakkelijk door Weert en omstreken kon bewegen. Hij hoefde zich namelijk niet te houden aan de avondklok die wel voor iedere andere inwoner van Weert gold.

In de zomer van 1943 bedacht Nies een voortreffelijk systeem om clandestiene activiteiten op het distributiekantoor in Weert te coördineren.

Acht ambtenaren van de gemeente Weert, verdeeld in twee los van elkaar werkende groepen, waren daarbij betrokken. Mocht het ene groepje worden opgerold dan kon het andere blijven doorwerken. Nies' systeem werkte perfect. Maandelijks werd acht tot tien

procent méér aan distributiebescheiden uitgekeerd dan was toegestaan. Kennelijk bleef men binnen de marge, want de manipulaties bleven onopgemerkt.

Het liep uiteindelijk tragisch af. Na het 'Verraad van Weert', op 21 juni 1944, waarbij 8 van de 12 aanwezige regionale verzetsvertegenwoordigers werden gearresteerd door de Sicherheitspolizei, moest Nies onderduiken, in zijn eigen werkplaats aan de Nazarethsteeg.

Op 10 augustus 1944 werd hij, in deze straat een paar honderd meter verderop, door de Duitsers opgepakt en naar Maastricht afgevoerd. Hij werd daar door Richard Nitsch, één van de meest beruchte nazi's in Limburg, meedogenloos verhoord.

Of er verraad in het spel was of dat de aanhouding het gevolg was van spoorwerk van de Sipo dan wel van het doorslaan van arrestanten staat niet vast. In gezelschap van andere arrestanten werd hij op 2 september op transport gesteld naar Vught, waar hij op 5 september 1944 om het leven kwam. (bron: Fred Cammaert en Bas Pluijmen)

Dit was een enorme traumatische ervaring voor de hele familie. Bevrijdingsdag werd bij de familie Nies nooit gevierd, over de oorlog werd niet gepraat.

Formele erkenning in Weert voor het verzetswerk van Frans Nies bleef uit. Zeer waarschijnlijk ook door de ondoorgroondelijke situatie die tijdens de oorlog zich had afgespeeld. Tijdens de oorlog werd weinig opgeschreven en na de bevrijding bestond de neiging tot overdrijving. Er heerste een sfeer als zou iedereen aan het verzet had deelgenomen.

Met zekerheid is echter vast te stellen dat Frans Nies een prominente verzetsleider was in Weert en omstreken.

Op de gedenkstenen achter mij staan de namen vermeld van hen, militairen en burgers woonachtig zijnde in Weert, die het slachtoffer werden van oorlogsgeweld vanaf de Tweede Wereldoorlog tot nu. Frans Nies staat er ook op vermeld. We zullen hem en de anderen straks herdenken tijdens het Dodenappel.

Eveneens zullen zo dadelijk Evi, Fleur en Kira leerlingen van de Odaschool een gedicht voorlezen en aldus hun ideeën over oorlog en vrede komen vertellen. Zij zijn hiermee immers de vertegenwoordigers van de nieuwe generatie.

Het Weerter Mannenkoor en hoornblazer Elke Driessens zullen deze Herdenkingsbijeenkomst muzikaal omlijsten. Praktische ondersteuning vindt plaats door Scouting St. Rumoldus. De algemene coördinatie van vanavond is in handen van de heer Leo Wijntjes.

Ik wens u allemaal een waardige Herdenking toe. 'Dicht bij toen en met het oog op morgen'.